

УДК 378.147:[629.73(09):94(477)]

DOI 10.33251/2522-1477-2022-11-74-81

РОМАНЬКО Ірина Іванівна,

кандидат історичних наук, доцент,

доцент кафедри професійної педагогіки та соціально-гуманітарних наук, Львівська академія Національного авіаційного університету

ORCID 0000-0002-2523-1142

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН «ІСТОРІЯ АВІАЦІЇ» ТА «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ І УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»

У статті розглядається досвід застосування інноваційних педагогічних технологій у викладанні історичних дисциплін; використання електронних засобів педагогічного призначення в умовах дистанційного навчання.

Проаналізовані поняття «дистанційні освітні технології», «дистанційне навчання». Представлені результати проведеного авторкою соціологічного опитування здобувачів вищої освіти ЛА НАУ щодо готовності переходу на навчання із застосуванням дистанційних технологій та ефективності такого навчання.

Ключові слова: вища освіта, дистанційне навчання, інформаційно-комунікаційні технології, пандемічні обмеження, ініціативне соціологічне дослідження.

Постановка проблеми. Актуальність проблеми визначається необхідністю вдосконалення методики викладання історичних дисциплін для здобувачів вищої освіти – майбутніх авіаційних фахівців та необхідністю розробки методів і форм використання дистанційних освітніх технологій у цьому процесі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Існує досить значний обсяг досліджень із різних аспектів використання дистанційних освітніх технологій у підготовці здобувачів вищої освіти [2; 9; 11].

Однак численні праці науковців переважно стосуються природничих [1] та мовних [3] дисциплін.

Питанням організації освітнього процесу в навчальному закладі з використанням технологій дистанційного навчання присвячуються наукові заходи. «Загострення санітарно-епідеміологічної обстановки в світі у 2020-2021 роках обумовило стрімке зростання нових форм освітньої комунікації з використанням дистанційних технологій. Впровадження інноваційних та інформаційних методів та технологій, цифрова компетентність педагогічних працівників – є одними з найактуальніших питань», – йдеться у зверненні організаційного комітету до учасників міжнародної дистанційної науково-методичної конференції «Технології дистанційного навчання: впровадження, розвиток, удосконалення», яка відбулась 2021 року [10, с. 4].

Протягом останніх років авторкою статті було апробовано на рівні міжнародних науково-практичних конференцій та публікацій у фахових виданнях досвід застосування дистанційних технологій на прикладі викладання дисциплін «Історія авіації», «Історія України та української культури», «Воєнна історія» [7; 8].

Мета статті:

1) Відобразити досвід щодо переходу на навчання з використанням дистанційних технологій, накопичений авторкою у процесі викладання історичних дисциплін.

2) Узагальнити результати соціологічного опитування, проведеного з метою з'ясування ставлення здобувачів освіти до переходу на дистанційне навчання у період карантину та труднощів, пов'язаних із цим переходом.

Відповідно до мети завданнями даного дослідження є:

1) розкрити переваги та перспективи використання дистанційного навчання в освітньому процесі;

2) проаналізувати особливості використання дистанційних освітніх технологій у процесі викладання історичних дисциплін за спеціальностями «Авіаційний транспорт», «Право», «Менеджмент» та «Туризм».

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливе місце у процесі навчання та виховання здобувачів вищої освіти займають історичні дисципліни. Як наука, історія універсальна, оскільки об'єктом її вивчення є все різноманіття подій, явищ, фактів, закономірностей, тенденцій, що мали місце у житті людства. Історія формує особистість здобувача освіти, готує його до життя у мінливому світі з урахуванням попереднього досвіду, виховує патріота своєї Батьківщини та громадянина.

Беручи до уваги величезний потенціал історичних дисциплін авторка застосовує дистанційні технології, пов'язані із тенденціями розвитку педагогічної освіти, у багаторівневій системі підготовки авіаційних кадрів в ЛА НАУ.

На даний час Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII [5], постанови Кабінету Міністрів України від 09.12.2020 №1236 [6] і постанови Кабінету Міністрів України від 29 червня 2021 р. №677 [4] із змінами та доповненнями, внесеними постановами Кабінету Міністрів України, які набрали чинності з 20 вересня 2021 року законодавчо надають можливість освітнім організаціям застосовувати електронне навчання, дистанційні освітні технології при реалізації освітніх програм.

Існують дві моделі використання дистанційних освітніх технологій – повністю дистанційне навчання, коли той, хто навчається, освоює освітню програму віддалено з використанням спеціалізованої дистанційної оболонки (платформи) і часткове використання дистанційних освітніх технологій, при якій очні заняття чергуються з дистанційними.

Інформаційне забезпечення сучасного освітнього простору має перебувати на такому рівні, який би дозволяв викладачеві вирішувати всі навчально-виховні завдання, що стоять перед ним, швидко і ефективно. Інформаційні технології дозволяють знайти рішення (або набір рішень) для тієї чи іншої педагогічної ситуації. Нові інформаційні технології в освіті в цілому та у навчанні історії зокрема, можуть бути застосовані викладачем практично на всіх етапах навчального процесу: під час підготовки теоретичного матеріалу; під час створення інформаційно-методичного забезпечення з дисципліни; розробки демонстраційних матеріалів для заняття; під час перевірки знань здобувачів освіти; для збирання та аналізу статистики успішності.

Сучасне інформаційне суспільство вимагає від суб'єктів освітнього процесу здатності адаптуватися до умов, що змінюються, вільно орієнтуватися в інформаційному полі, будувати систему в будь-якій сфері знання, проектувати власний розвиток.

Сучасні вимоги ставлять нові завдання і перед викладачем історичних дисциплін: навчання здобувачів освіти не стільки пасивному запам'ятовуванню фактів та їх оцінок, скільки вмінню самостійно орієнтуватися у масиві історичних відомостей, формування творчого мислення, здатності критично аналізувати минуле та сьогодення, робити власні висновки на основі самостійного вивчення історичних джерел, розуміти і оцінювати події минулого в їх взаємозв'язках, для кожного окремого історичного моменту, усвідомлювати постійну мінливість світу та суспільства у їхній цілісності.

Все частіше ми звертаємося до технології відкритої дистанційної освіти (ВДО), оскільки це якісно новий, прогресивний вид навчання, в основу якого покладено самостійну інтерактивну роботу здобувача освіти зі спеціально розробленими навчальними матеріалами. Компоненти та методичні прийоми ВДО орієнтовані на те, щоб зробити навчання максимально зручним та ефективним. Ця технологія невіддільна від закладеної в її основу системи стандартів якості навчання.

Льотна академія НАУ має відповідні служби для адміністрування та консультування учасників процесу дистанційного навчання (Відділ автоматизованих систем управління виробництвом).

З метою організації освітнього процесу на основі технологій дистанційного навчання ЛА НАУ використовує платформу Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment, модульне об'єктно-орієнтоване динамічне середовище керування). За допомогою цієї системи здобувачі освіти мають можливість ознайомитися з навчальним матеріалом дисциплін «Історія авіації» та «Історія України і української культури», який представлений у вигляді різноманітних інформаційних ресурсів (текст, відео, анімація, презентація, електронний посібник тощо). Для більш ефективного викладання дисциплін авторка додатково обирає й інші платформи та інструменти, які дозволяють суб'єктам освітнього процесу спілкуватися, виконувати і перевіряти завдання, контролювати відвідуваність, організовувати семестровий контроль і атестацію тощо.

Здобувачі освіти ЛА НАУ мають доступ до Інституційного репозитарію Льотної академії, що застосовується як допоміжний веб-ресурс для науково-методичного забезпечення дистанційного навчання в ЛА НАУ.

В системі вищої освіти існують різноманітні форми організації навчальної та творчої діяльності студентів. Однією з таких форм є олімпіада.

Які мотиви участі здобувачів вищої освіти у дистанційних евристичних олімпіадах? Проведене нами анкетування (весняний семестр 2020-2021 н/року) серед першокурсників ЛА НАУ демонструє мотивацію їхньої участі: інтерес до предмета, з якого проводиться олімпіада; престижність участі в олімпіаді; можливість висловити свої творчі ідеї; прагнення зайняти призове місце; інтерес до дистанційних форм проведення занять.

Дистанційні студентські конференції – інноваційний педагогічний феномен у сучасній освіті. Авторка, як наукова керівниця та локальна координаторка у такій формі дистанційного навчання, проаналізувавши результати, дійшла висновку, що визнання роботи здобувачів освіти на рівні їх участі у конференціях, круглих столах, тематичних дискусіях, наукових гуртках тощо сприяє посиленню активної ролі здобувача у власній освіті: у постановці освітніх цілей, виборі домінантних напрямків, форм і темпів навчання у різних освітніх сферах.

У 2020-2021 навчальному році нами було проведено ініціативне соціологічне дослідження серед здобувачів освіти – курсантів факультету льотної експлуатації та обслуговування повітряного руху щодо застосування дистанційних технологій в освітньому процесі ЛА НАУ. Усього в опитуванні взяло участь 68 осіб.

Так, було виявлено, що 52,2 % респондентів до вступу в академію не мали досвіду використання дистанційних технологій, таких, як Google Meet чи Google Classroom у навчальній діяльності. Курсанти зазначили, що для навчання використовували такі засоби дистанційного спілкування, як електронна пошта (68,3 %) та соціальні мережі (71,3 %). До вступу в Льотну академію НАУ платформу MOODLE використовували лише 2 % респондентів, не використовували дистанційні технології для навчального спілкування 5,8 % опитаних.

Льотна академія НАУ, як і більшість ЗВО, в умовах несприятливої епідеміологічної ситуації у весняному семестрі 2020 року здійснила різкий та вимушений перехід на навчання із застосуванням дистанційних технологій. На питання, чи виникали у Вас труднощі при роботі в LMS MOODLE, 66,2 % респондентів вказали, що такі труднощі виникають у них іноді, 3,9 % респондентів зазнають таких труднощів постійно, 29,9 % опитаних не мають труднощів під час роботи в LMS. Основні труднощі були пов'язані з технічними проблемами: на збої в системі вказали 3,3%, відсутність підключення до Інтернету була проблемою для 59,3 % респондентів. На незрозумілий інтерфейс вказали 3,7 % опитаних, недостатню оснащеність комп'ютера необхідним програмним забезпеченням 25,7 %. У 8 % респондентів немає вдома комп'ютера чи ноутбука, з них 4 % відзначили, що доводиться працювати з телефону, а це незручно.

Респонденти вказали також труднощі організаційного характеру: труднощі дотримання графіка виконання (62,4 %), відсутність зворотного зв'язку з викладачем/курсантом/

групою (21,6 %). Респонденти вказували, що запропоновані курси не орієнтовані на формат дистанційного навчання (36,6 %), були відсутні зрозумілі інструкції (27,5 %). Проте 15 % респондентів не мали труднощів організаційного характеру.

Респонденти вказали також на проблеми психологічного характеру: 62,4 % респондентів скаржилися на відсутність безпосереднього контакту з викладачем/курсантом/групою; 35,6 % опитаних вказали на те, що не вміють планувати свій час, а 12,9 % респондентів наголосили, що не вміють працювати самостійно. 33,7 % респондентів висловили небажання працювати у дистанційному режимі. 9,9 % респондентів зазначили великий обсяг завдань і малий чи обмежений термін виконання завдань.

На питання про те, хто допомагав у подоланні труднощів, відповіді респондентів розподілилися таким чином: ніхто – 42 % респондентів; однокурсники – 40 %; для 12 % здобувачів освіти це був викладач, і лише для 5,9 % респондентів долати труднощі допомагав технічний помічник.

Респондентам було поставлене питання, скільки часу вони щодня працюють у дистанційному режимі. 53,5 % респондентів працюють у дистанті понад 6 годин, 19,8 % проводять за роботою біля комп'ютера 5-6 годин. Така сама кількість опитаних працюють 2-4 години на день. Менш ніж 2 години за роботою проводять 6,9 % респондентів.

Середня оцінка ефективності роботи в LMS за шкалою від 1 до 5 становила 3,4. Респондентів попросили оцінити важливість різних видів робіт у LMS. Оцінки серед таких видів робіт, як відеоконференції, лекції, творчі завдання, практичні заняття, контроль знань розподілилися однаково і склали по кожному виду близько 40 %. Слід зазначити, що 4 % опитаних вказали, що лекції та/або практичні заняття в їхній групі он-лайн не проводяться, а на платформі LMS здобувачам освіти пропонують лише тести.

Нами було також поставлене питання, чи хотіли б респонденти в майбутньому використовувати елементи системи дистанційного навчання у навчальному процесі ЛА НАУ. Відповіді розподілилися так: позитивно відповіли 77,3 %, причому з них абсолютно згодні 10,9 % опитаних; хотіли б іноді використати дистанційні технології 18,8 %; а 27,7 % опитаних відповіли позитивно, але вказали, що «залежить від змісту дисципліни». Негативну відповідь дали 19,7 % респондентів. Важко дати відповідь – 3,1 %. Один респондент прокоментував це питання так: «це самонавчання, а не навчання в академії».

На питання з множинним вибором, що необхідно для ефективного включення LMS до навчального процесу, 56,3 % респондентів наголосили на необхідності правильно розподіляти час для виконання завдань. 33,5 % здобувачів освіти вказали, що необхідно підвищувати їхню мотивацію. 10,2 % респондентів наголосили на необхідності оновлення матеріально-технічної бази.

На запитання, чи може дистанційне навчання повністю замінити очне навчання, більшість респондентів, а саме 67,3 %, відповіли негативно; 20,8 % відповіли ствердно; важко дати відповідь – 11,9 %.

Респондентам було запропоновано питання: які професійно значущі якості особистості викладача важливі для роботи в LMS. У порядку зменшення рейтинг розподілився таким чином: комунікативність, відповідальність, стресостійкість, технічна грамотність, вміння планувати час.

На питання, які особисті якості здобувача освіти важливі для роботи в LMS, рейтинг якостей виглядає так: відповідальність, вміння розподіляти час, стресостійкість, комунікативність, технічна грамотність.

На питання, які переваги має дистанційне навчання перед традиційним очним навчанням, відповіді розподілилися таким чином: доступність з будь-якої точки, можливість навчатися не виходячи з дому, навчання в індивідуальному режимі, можливість поєднувати навчання та роботу, велика кількість учасників, низькі витрати на навчання.

Серед недоліків, які має дистанційне навчання, порівняно з традиційним очним навчанням, були зазначені такі: обмеження можливості отримання практичних навичок,

відсутність безпосереднього контакту учасників освітнього процесу, залежність від технічних засобів, проблеми самоорганізації, якість контролю знань.

Для 56,2 % дистанційне навчання – це ускладнення навчального процесу. 29,8 % респондентів вважають, що дистанційне навчання – це спрощення навчального процесу. 14 % респондентів дали негативні відповіді з коментарями: «дистанційне навчання означає погіршення здоров'я, стрес, цілий день за комп'ютером», «дистанційне навчання – це психологічна та фізична втома, проводжу за ноутбуком, буквально, весь день, щоб все вчасно виконати, з'явилися проблеми зі здоров'ям», «ускладнення навчального процесу», «залежить від предмета: в одних дисциплінах можна розібратися самому, а в інших без викладача, який покаже та пояснить складні випадки, не обійтись».

Лише один респондент позитивно прокоментував свою відповідь: «найкращий варіант, якби я могла, я б продовжила так вчитися і далі».

Отже, проведене нами дослідження показало, що здобувачі освіти першого курсу ЛА НАУ не були готові до різкого переходу на дистанційний формат навчання. До цього переходу понад половина опитаних курсантів не здійснювала навчальне спілкування за допомогою дистанційних технологій. Цільові групи зіткнулися з технічними, організаційними та психологічними труднощами. Невміння планувати та розподіляти час, працювати самостійно виявилися для здобувачів освіти серйозними проблемами в освоєнні навчального матеріалу. Основну проблему становило технічне оснащення освітнього процесу. У певної кількості курсантів немає необхідного технічного оснащення (безперервний інтернет, веб-камера, власний ноутбук чи комп'ютер).

Необхідно виділити також позитивні аспекти різкого переходу на дистанційну форму навчання. Викладачі були поставлені в умови, коли потрібно швидко опанувати роботу на освітніх інтернет-платформах, навчитися розробляти онлайн-курси навчальних дисциплін, бути в активному пошуку ефективних форм взаємодії із застосуванням дистанційних технологій зі здобувачами освіти та колегами. Здобувачам освіти також довелося швидко орієнтуватися за нових умов, розвивати навички комунікації, навчитися ефективно розподіляти час. Стало цілком очевидно, що застосування дистанційних технологій навчання – це не далека перспектива, а наше сьогоднішнє.

Вивчаючи досвід застосування дистанційних технологій в ЛА НАУ, необхідно прагнути до того, щоб LMS сприяла підвищенню рівня та якості методичної, дидактичної, інформаційної підтримки організації навчального процесу для здобувачів освіти, науково-педагогічних та адміністративних працівників Льотної академії НАУ.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дистанційні технології в освіті дають можливість створення систем масового безперервного самонавчання, загального обміну інформацією незалежно від часових та просторових поясів. Крім того, системи дистанційної освіти пропонують рівні можливості всім людям незалежно від соціального стану у будь-яких районах країни та за кордоном реалізувати права на освіту та отримання інформації.

Застосування дистанційних технологій покликане вирішувати специфічні завдання, що стосуються розвитку творчої складової освіти та утруднені для досягнення у звичайному навчанні:

- посилення активної ролі студента у власній освіті: у постановці освітніх цілей, виборі домінуючих напрямків, форм та темпів навчання у різних освітніх галузях;
- різке збільшення обсягу доступних освітніх масивів, культурно-історичних досягнень людства, доступ до світових культурних та наукових скарбів для здобувачів освіти з будь-якого населеного пункту, що має телезв'язок;
- отримання можливості спілкування здобувача освіти з педагогами, з однолітками-однодумцями, консультування з фахівцями незалежно від їх територіального розташування;
- збільшення евристичної складової навчального процесу за рахунок застосування інтерактивних форм занять, мультимедійних навчальних програм;

– більш комфортні, порівняно з традиційними, умови для творчого самовираження здобувачів освіти, можливість демонстрації продуктів своєї творчої діяльності для всіх бажаючих, широкі експертні можливості оцінки творчих досягнень студентства;

– можливість змагання з великою кількістю однолітків, що знаходяться у різних містах та країнах за допомогою участі у дистанційних проєктах, конкурсах, олімпіадах.

Сучасне українське суспільство зацікавлене у творчих людях, які активно перетворюють дійсність, здатних швидко включатися в різні соціальні процеси та відносини, які вміють приймати самостійні рішення та нести особисту відповідальність. На наш погляд, дистанційні технології дійсно допомагають навчати, виховувати та розвивати здобувачів вищої освіти відповідно до вимог, які ставлять суспільство, держава та сучасний світ.

Список використаних джерел

1. Жовтоніжко І. М., Бабакишєва Є. Н. Вибір методичних підходів для дистанційного навчання природничих дисциплін в умовах закладу вищої освіти. *Фізико-математична освіта*. 2019. Вип. 3. С. 66–70. URL: <https://cutt.ly/qIx8ixU> (дата звернення: 14.01.2022).
2. Олешко А. А., Ровнягін О. В., Годз В. Р. Удосконалення дистанційного навчання у вищій освіті в умовах пандемічних обмежень. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 1. URL: <https://cutt.ly/NIx3zAW> (дата звернення: 15.01.2022).
3. Миколайчук Р. А., Миколайчук А. І. Застосування технологій дистанційного навчання іноземних мов. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2017. Вип. 148. С. 81–84.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 червня 2021 р. № 677. URL: <https://cutt.ly/GIx6rLO> (дата звернення: 10.01.2022).
5. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. №1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37–38. Ст. 2004.
6. Про внесення зміни до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2020 р. № 1236: постанова Каб. Міністрів України від 09.12.2020 №1236. URL: <https://cutt.ly/3Ix5zRm> (дата звернення: 10.01.2022).
7. Романько І. І. Дистанційна освіта ХХІ століття: світова та вітчизняна практика. *Освіта для ХХІ століття: виклики, проблеми, перспективи*: матеріали III міжнародної науково-практичної конференції (16–17 листопада 2021 року, м. Суми). Том 1. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. С. 141–143.
8. Романько І. І. Підготовка в Україні авіаційних фахівців за дуальною формою здобуття вищої освіти: історія та сьогодення. *Науковий вісник Льотної академії. Серія: Педагогічні науки. Збірник наукових праць / головний ред. Т. С. Плачинда*. Кропивницький: ЛА НАУ, 2020. Вип. 7. С. 188–198.
9. Теренда Н. О., Теренда О. А., Горішний М. І., Панчишин Н. Я. Особливості дистанційного навчання студентів в умовах пандемії covid-19 (за результатами анкетування). *Медична освіта*. 2021. № 4. С. 57–60.
10. Технології дистанційного навчання: впровадження, розвиток, удосконалення: матер. міжнар. дистанційної наук.-метод. конференції, 23–24 березня 2021 р. / ред. кол.: Т. С. Прокопенко та ін. Харків: Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету, 2021. 527 с.
11. Швидун В. М. Щодо використання технологій дистанційного навчання в освіті. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 73. Том 1. С. 101–104.

References

1. Zhovtonizhko, I.M., & Babakishieva, Ye.N. (2019). Vybir metodychnykh pidkhodiv dlya dystantsiynoho navchannya pryrodnychykh dystsyplin v umovakh zakladu vyshchoyi osvity

[Peculiarities of the use of methodical approaches in the process of teaching natural disciplines in the conditions of distance education in higher education]. *Fizyko-matematychna osvita [Physical and Mathematical Education]*. (Volume 3, p. 66-70). Retrieved from: <https://cutt.ly/qIx8ixU> (access date: 14.01.2022) [in Ukrainian].

2. Oleshko, A.A., Rovnyahin, O.V., & Hodz, V.R. (2021). Udostonalennya dystantsiynoho navchannya u vyshchii osviti v umovakh pandemichnykh obmezhen' [Improving distance learning in the context of pandemic restrictions in higher education]. *Derzhavne upravlinnya: udostonalennya ta rozvytok [Public administration: improvement and development]*. (Volume 1). URL: <https://cutt.ly/NIx3zAW> (access date: 15.01.2022) [in Ukrainian].

3. Mykolaychuk, R.A., & Mykolaychuk, A.I. (2017). Zastosuvannya tekhnolohiy dystantsiynoho navchannya inozemnykh mov [Application of technologies of distance learning of foreign languages]. *Visnyk Chernihivskoho natsional'nogo pedahohichnoho universytetu. Seriya: Pedahohichni nauky [Visnyk of Chernihiv National Pedagogical University. Series: Pedagogical sciences]*. (Volume 148, p. 81-84) [in Ukrainian].

4. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 29 chervnya 2021 r. № 677. [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of June 29, 2021 № 677]. Retrieved from: <https://cutt.ly/GIx6rLO> (access date: 10.01.2022) [in Ukrainian].

5. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrayiny vid 01.07.2014 r. №1556-VII. [On higher education: Law of Ukraine of July 1, 2014, №1556-VII]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny [Information of the Verkhovna Rada of Ukraine]*. (2014, № 37–38, p. 2004) [in Ukrainian].

6. Pro vnesennya zminy do punktu 2 postanovy Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 9 hrudnya 2020 r. № 1236: postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 09.12.2020 [On Amendments to Clause 2 of the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of December 9, 2020 № 1236: Resolution of the Cabinet of Ministers Of Ministers of Ukraine dated 09.12.2020]. Retrieved from: <https://cutt.ly/3Ix5zRm> (access date: 10.01.2022) [in Ukrainian].

7. Romanko, I. (2021). Dystantsiyna osvita XXI stolittya: svitova ta vitchyznyana praktyka [Distance education of the XXI century: world and domestic practice]. *Osvita dlya XXI stolittya: vyklyky, problemy, perspektyvy: Materialy III Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi (16–17 lystopada 2021 roku, m. Sumy) [Education for the 21st century: challenges, problems, prospects: Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference (November 16-17, 2021, Sumy)]*. Sumy: Publishing House of Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko (Volume 1, pp. 141-143) [in Ukrainian].

8. Romanko, I. (2020). Pidhotovka v Ukrayini aviatsiynykh fakhivtsiv za dual'noyu formoyu zdobuttya vyshchoyi osvity: istoriya ta s'ohodennya [The training of aviation specialists in Ukraine in accordance with dual form of higher education: history and the present]. *Naukovyy visnyk L'otnoyi akademiyi. Seriya: Pedahohichni nauky. Zbirnyk naukovykh prats' [Scientific Bulletin of Flight Academy. Section: Pedagogical Sciences. Collection of readings]*. Editor-in-chief T.S. Plachynda. Kropyvnytskyi: FA NAU, (p.188-198) [in Ukrainian].

9. Terenda, N.O., Terenda, O.A., Horishnyi, M.I., & Panchyshyn, N.Y. (2021). Osoblyvosti dystantsiynoho navchannya studentiv v umovakh pandemiyi covid-19 (za rezul'tatamy anketuvannya) [Features of distance learning of students in the conditions of the covid-19 pandemic (according to the results of the survey)]. *Medychna osvita [Medical Education]*, (Volume 4, p. 57-60) [in Ukrainian].

10. Tekhnolohiyi dystantsiynoho navchannya: vprovadzhennya, rozvytok, udostonalennya [Distance learning technologies: implementation, development, and improvement] (2021): mater. mizhnar. dystantsiynoyi nauk.-metod. konferentsiyi, 23-24 bereznya [Proceedings of the International Remote Scientific and Practical Conference]. March 23-24, Editorial board: T.S. Prokopenko and others. Kharkiv: Professional College of the National University of Pharmacy, (527 p.) [in Ukrainian].

11. Shvydun, V.M. (2020). Shchodo vykorystannya tekhnolohiy dystantsiynoho navchannya v osviti [On applying distance learning technologies in education]. *Pedahohika*

formuvannya tvorchoyi osobystosti u vyshchii i zahal'noosvitniy shkolakh [Pedagogy of formation of creative personality in higher and secondary schools]. (№73, Volume 1, pp. 101-104) [in Ukrainian].

ROMANKO Iryna, Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Professional Pedagogics and Social and Human Sciences Flight Academy of National Aviation University.

THE USE OF DISTANCE EDUCATION TECHNOLOGY IN THE TEACHING PROCESS OF ACADEMIC SUBJECTS "HISTORY OF AVIATION" AND "HISTORY OF UKRAINE AND UKRAINIAN CULTURE"

Abstract. Taking into account great educational potential of historical subjects in the process of personality moral culture development, we define the goal to analyze the experience of distance technologies use connected with pedagogical education development tendencies in the multilevel system of aviation specialists' training in FA NAU.

In the academic year of 2020-2021 the author of the article made an initiative sociological analysis among education applicants – students of Flight Operations and Air Traffic Service Faculty as for the distance technologies use in the educational process in FA NAU.

The survey showed that the students of the first year of FA NAU were not ready for the abrupt transition to the distance format of training. The target groups faced technical, organizational and psychological difficulties. Inability to plan and to time, to work on their own appeared for the students to be a serious problem in mastering teaching material. The main problem was educational process technique. Some students do not have necessary technique (the uninterrupted Internet, a web-camera, their own laptop or computer).

It is also necessary to emphasize positive aspects of the abrupt transition to the distance format of training. Teachers were forced to master quickly the work on Internet platforms, to learn to develop online courses of academic subjects, to be in active search of effective forms of interaction with students and colleagues using distance technologies. Students had also to study in new environment, to develop communication skills, to time effectively. It became quite obvious that distance education technologies use is not a remote prospect but our day.

Studying experience of distance technologies use in FA NAU and other institutions of higher education in Ukraine, it is necessary to aim that LMS MOODLE would contribute to rise level and quality of methodological, didactic, information support of educational process management of education applicants, educationalists and managers of Flight Academy of NAU.

Key words: higher education, distance learning, information and communication technologies, pandemic restrictions, initiative sociological research.

Одержано редакцією: 17.01.2022 р.
Прийнято до публікації: 25.01.2022 р.